

ИНФОРМАЦИЯ

„ЕДНО БЛАГОСЪСТОЯНИЕ“¹ – ПЛАТФОРМА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА ХОРАТА И ЖИВОТНИТЕ

Приемането на концепцията за едно благосъстояние би могло да допринесе за подобряване на хуманното отношение към животните и благосъстоянието на хората по света **R. García Pinillos, M. Appleby, X. Manteca, F. Scott-Park, C. Smith, A. Velarde**

Концепцията за „Едно Благосъстояние“ признава вътрешните връзки между благосъстоянието на животните, благополучието на хората и околната среда. Интегрирането тази концепция в съществуващи проекти може да допринесе за създаване на нискобюджетни платформи за междудисциплинарно взаимодействие и да подобрят благосъстоянието на хората и животните в световен мащаб.

Тази концепция категорично може да помогне за подобряване на световните стандарти за благосъстоянието на хора и животни.

Също може да помогне за популяризиране на ключови световни цели като осигуряване безопасността на храните, намаляване на човешкото страдание (напр. насилието над уязвими хора) и подобряване продуктивността в животновъдството чрез по-добро разбиране стойността на високите стандарти за хуманно отношение към животните. Концепцията разширява и частично застъпва концепцията „Едно Здраве“, използвана за опазване здравето на хората и животните.

Подходът „Едно Благосъстояние“, популяризира директните и индиректните връзки на благосъстоянието на животните с човешкото благоденствие и системите за отглеждане на животни, които щадят околната среда. Това може да са средства за подобряване благосъстоянието на хората и животните по цял свят едновременно на базата на разширяващите се възможности за фермерство и на базата на научните постижения, прилагани в индустрията и чрез повишаване издръжливостта и сигурността на общностите в развиващите се страни.

Въвеждането на тази концепция сред научните среди ще има допълнителна полза за идентифициране на добавената стойност в научните резултати и взаимните ползи между благосъстоянието на човека, животните и околната среда.

¹ One Welfare

Въведение

През 2007 г. Американската медицинска асоциация² и Американската ветеринарномедицинска асоциация³ приеха резолюция, която като резултат даде инициативата „Едно Здраве“ (AVMA 2016)⁴. Концепцията „Едно Здраве“ предвижда световна стратегия за разширяване и развиване на междудисциплинарното взаимодействие във всички аспекти на здравеопазването на хора, животни и околна среда. Концепцията се фокусира на здравеопазването човек/животни и инфекциозните заболявания и цели развитието на грижата за човешкото и животинското здраве по цял свят. Макар някои елементи за благосъстоянието на животните да са включени, концепцията основно е фокусирана върху медицинските аспекти и болестите и не разглежда директните и косвените връзки в различните дисциплини между благосъстоянието на човека, животните и околната среда. (Рамка 1).

Следвайки резолюцията, голям брой американски агенции сформираха през 2009 г. Комисията „Едно Здраве“ (Monath and others 2010). Оттогава Комисията порасна значително, влизайки в сътрудничество със световни организации като ОИЕ⁵, агенции на Обединените нации и Световната банка (която я използва като база за съвместни усилия при контрола на птичия и човешкия грип с потенциал на пандемия, както и за други болести от животински произход в локален и световен мащаб). През 2010 г. Обединените нации и Световната банка препоръчаха приемането на подхода „Едно Здраве“ и Европейският съюз препотвърди своя ангажимент да работи с този подход. В допълнение Ханойската декларация беше приета от 71 държави и регионалните структури препоръчаха широкомащабно приложение на „Едно Здраве“. Първият

конгрес и конференция на „Едно Здраве“ се проведе в Австралия (инициативата „Едно Здраве“ 2011) и Африка (Sacids 2011), последвана през 2012 от първата среща на високо равнище „Едно Здраве“ и глобалните рискове в Швейцария.

Практически „Едно Здраве“ се превърна от концепция в глобална стратегия (ОИЕ 2014).

Концепцията „Едно Здраве“ сега си проправя своя път в университетските програми и включва въпроси като разпространение на зоонози, антимикробна устойчивост, безопасност на храните и най-новото - терапии, асистиран от животни и кризисни планове за действия при природни бедствия. (фиг. 1)

Концепцията „Едно Благосъстояние“

По подобен начин, като взаимовръзките между човешкото здраве и здравето на животните и тук има силна връзка между благосъстоянието на животните и благополучието на хората. Благосъстоянието на животните е характеристика, присъща на животните. Инициативата да се подобри благосъстоянието на животните е многообхватен, международен и национален въпрос на обществената политика, който трябва да вземе под внимание не само научни, етични и икономически въпроси, но също религиозни, културни и съображения за международната търговска политика (Bayvel and Cross 2010). Това е множество мултидисциплинарни сфери където различни професии и дисциплини могат да работят заедно за да постигнат общи цели и да подобрят човешкото и животинското благосъстояние.

Исторически благосъстоянието на животните винаги е произлизало и следвало от концепциите за здравето на животните.

² American Medical Association (AMA)

³ American Veterinary Medical Association (AVMA)

⁴ One Health Initiative (AVMA 2016)

⁵ Международната организация по здравеопазване на животните

Рамка 1: Благосъстояние на животните

Благосъстоянието на животните е определено от ОИЕ като начина, по който животните се справят с условията, в които живеят. Едно животно е в добро състояние (добро благосъстояние), ако както показват научните доказателства, то е здраво, удобно му е, добре нахранено е, в безопасност е, в състояние да изразява присъщото си поведение и ако не страда от неприятни състояния, като болка, страх и дисстрес.

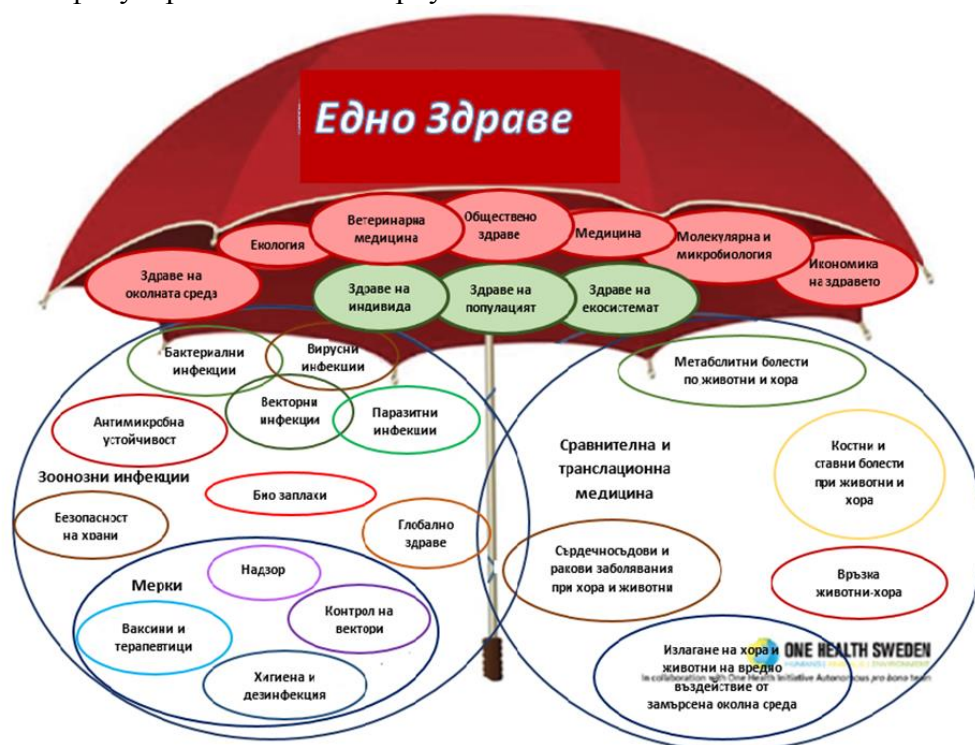
Доброто благосъстояние на животните изисква профилактика на болестите и ветеринарномедицинско лечение, подходящ подслон, хранене, отношение от страна на хората и хуманно клане/умъртвяване. Благосъстоянието на животните се отнася за състоянието на самото животно; как се третира животното се покрива от други термини като грижа, отглеждане и хуманно отношение.

В тази статия благополучието на човека се използва като еквивалентен термин спрямо хората на благосъстояние животните.

По отношение на световните стандарти, например, Кодексът за сухоземни животни на ОИЕ включва глави по здравеопазване на животните; първото издание на Кодекса е публикувано през 1968 г. с редовен преглед и актуализиране. От 2004 г. ОИЕ разработва стандарти за благосъстояние на животните, като ги включва в Кодекса за сухоземни животни и в Кодекса за водни животни (ОИЕ 2016b)

Някои от първоначалните научни доклади в концепцията „Едно Здраве“ се фокусират основно върху

клиничните аспекти без да включват благосъстоянието на животните и благополучието на човека. Един пример е документът, в който се дискутират основните насоки за асистираните от животните терапии. Той разглежда нуждата за подобряване на клиничните проучвания, за да се демонстрира отражението върху човешкото физическо благополучие, като също се вземе предвид здравето на животните и тяхното благосъстояние (Palley and others 2010).

Фиг. 1: Схема на концепцията „Едно здраве“. (Източник: www.onehealthinitiative.com, One Health Sweden в сътрудничество с автономния екип pro bono One Health Initiative)

Много учени все още считат здравето на животните отделно от благосъстоянието им и преценяват хуманното отношение към тях по-скоро като цена/разход, отколкото като придобивка/полза. Въпреки това обаче, както Colonius и Early (2013) заявиха, „Разделението между човешкото, социалното и животинското благосъстояние е изкуствено разделение. Тези дисциплини се основават на същия набор от научни подходи и силно зависят един от друг екологически⁶”.

Този документ въвежда концепцията „Едно Благосъстояние“ като начална точка за широко обсъждане с цел да се подобри благосъстоянието на животните и благополучието на човека в световен мащаб. Подходът „Едно Благосъстояние“ (фиг. 2) ще засили връзките между наука и политика в сферата на хуманното отношение към животните и ще даде отражение по-ефективно в различни сфери на човешкото общество, включително екологията и устойчивото развитие.

Фиг. 2: Логото на концепцията „Едно благосъстояние“ по дизайн на R. Held

Необходимо е подходът „Едно Благосъстояние“ да признае и да използва напълно преките и косвените ползи от подобреното благосъстояние на животните към човешкото благополучие и опазване на околната

⁶ екологически – в този смисъл е използвано по подобие на взаимоотношенията на живите организми помежду им и взаимовръзките между организмите и средата, която обитават.

среда. Това ще помогне за повишаване на възможностите да се подобри начина на работа с един по-интегриран подход, в резултат, на който ще се постигне подобряване благосъстоянието на животните и човека глобално. Вземайки предвид здравето и благосъстоянието заедно - поради вътрешните връзки между човека, животните и факторите на околната среда – ни помага да стигнем до същността, задълбочава нашето разбиране на включените фактори и създава холистичен⁷ и ориентиран към резултатите подход спрямо въпросите на здравето и благосъстоянието (Jordan and Lem 2014). Интегрирането на „Едно Здраве“ с „Едно Благосъстояние“ ще отвори вратите за повече холистични подходи, които покриват всички аспекти на разглежданите въпроси, а няма да бъдат само част от уравнението (фиг. 3).

Фиг. 3: „Едно благосъстояние“ – „Едно Здраве“, по дизайн на R. Held

Връзките между благосъстоянието на животните, благополучието на човека и околната среда засягат голям брой сфери и затова е най-добре в концепцията „Едно Благосъстояние“ да се направят подвъпроси по специфичните сфери. Фигура 4 показва броя от сфери, които получават полза от подхода „Едно Благосъстояние“.

⁷ „Холистичен“ идва от гръцки език (holos = „цял, цялостен, интегрален“). Хората във всичките измерения на своето съществуване непрекъснато са и в двупосочно взаимодействие с окръжаващата ги среда. Това е било известно още на древните лекари. „Бащата“ на медицината – Хипократ, е твърдял, че да си здрав означава да си постигнал хармония както със самия себе си, така и с околния свят. Според него здравето е динамично равновесие, постигнато чрез живот в съответствие с природните закони.

Фиг. 4: ползи от „Едно Благосъстояние“ по дизайн на R. Held

Ползи от „Едно Благосъстояние“

Намаляване насилието към хора и животни

Животните често служат като показатели за човешкото здраве и благополучие поради връзката, която съществува между жестокостта към животни, семейното и социалното насилие. (Jordan and Lem 2014, Ascione and Shapiro 2009, Ascione and others 2007). Има солидни доказателства, които показват, че този, който се държи жестоко към животните е много по-вероятно да се държи жестоко и да прояви насилие към уязвими хора около себе си, най-често деца или възрастни. Също така много често срещани са случаите на хора, обвинени в убийство, които преди това имат в досието си насилие над животни. Подобно, хора, които третират животните хуманно, имат също тенденция да се отнасят към деца и хора по същия начин. (Europeanlinkcoalition 2016).

Насилието над уязвими същества може да бъде намалено и предотвратено като се подобри разбирането за благосъстоянието на животните сред насилниците. По този начин, подобрявайки благосъстоянието на животните, ще се постигне социална полза като човешко благополучие и социално здраве. Научните проучвания в тези случаи дават заключение, че работата на природозащитните организации може да помогне да се предпазят жените и децата от насилие (RSPCA 2007). Подходът „Едно

Голям брой сфери в науката и практиката получават ползи от прилагането на подхода „Едно Благосъстояние“. Бихме искали да окуражим специалистите във всяка една от тези сфери да проучи връзките по-задълбочено и да развие по-нататък този подход във своята сфера на работа.

Благосъстояние“ може да помогне да се намалят престъпленията и насилията по цял свят и в частност домашното насилие и насилието върху възрастни хора и деца.

Основавайки се на проучвания, показващи асистирани от коне терапии за лечение на психологически и физически проблеми, както и за подобряване на развитието и доброто състояние на човека (напр. Selby and Smith-Osborne 2013), Gibbons и други (2015) проведоха проект в Гватемала, в който се включваше програма за ненасилствена работа с коне и тя показва намаление на насилническата нагласа и агресивното поведение в едно общество, в което социалното и семейното насилие са ендемични. Като заключение от това проучване може да се каже, че програмите, асистирани от коне, са обещаващи за трансформиране на общностите, в които преобладава насилието. Рамка 2 дискутира работата на Links Group, междуправителствена група в Обединеното кралство, която популяризира/подпомага благополучието и безопасността на уязвими деца, животни и възрастни хора, така че да ги освободи от жестокост и насилие.

Подобрявайки благосъстоянието на животните се решават социални проблеми

Във вътрешната градска среда не е необичайно да се свържат случаите на насилие и жестокост към животни с

бедността и социалните проблеми. Такива специфични градски проблеми се свързват и с организирани боеве с кучета. Тези организирани боеве са свързани и с други нелегални дейности, като наркотици или банди и са маркер за основни социални язви, свързани с бедността и всички нейни последици (D. Grant 2016 лично проучване). Това е усложнена материя, включваща голям брой проблеми не само за благосъстоянието на животните, но също и социаликономически показатели и престъпления на други нива. Подобряването на благосъстоянието на животните на това ниво ще подпомогне мерките за справяне с други социални проблеми в градовете.

Има вече документирани такива случаи. Например сред младежките улични банди стопанисването на домашен любимец е описано като мотиватор за намаляване употребата на алкохол и наркотици, избягване на арестуване и развиване на отговорност (Jordan and Lem 2014, Lem and others 2013).

Исторически животните компаньони също са играли роля за благополучието на самотни хора. Скорошно изследване сочи, че кучетата, които принадлежат на бездомни хора допринасят за доброто състояние на своите собственици, давайки им емоционална подкрепа и, в някои случаи, причина да живеят. Има също големи социални ползи (William and Hogg 2016), тъй като притежаването на куче намалява желанието на бездомните хора (Taylor and others 2014) да извършат престъпление, защото изпращането във затвор означава загуба на животното (William and Hogg 2016).

William and Hogg 2016 също докладват положителен ефект върху домашните любимци и заявяват, че кучетата, стопанисвани от бездомни хора са значително по-здрави животни, много по-рядко затлъстяват и имат по-малко поведенчески проблеми като агресия срещу непознати и безпокойство когато са сами, в

сравнение с кучета, притежавани от хора, живеещи в обикновен дом.

Връзки между благосъстоянието на животните и безопасността на храните

Има предостатъчно документирани доказателства, показващи отражението на стреса и лошото благосъстояние на животните върху освобождаването и вирулентизирането на голям брой зоонозни заболявания.

Има също доказателства, че по-доброто благосъстояние на селскостопанските животни подобрява безопасността на храните. Стресираните животни по време на транспорт или в клиниката освобождават повече патогени в изпражненията си като *Escherichia coli*, *Salmonella* и *Campylobacter*, което повишава кръстосаното замърсяване, води до загуби от продукцията поради заболявания и/или замърсяване на месото (Barham and others 2002, Callaway and others 2006). Стресът и съпътстващата инфекция могат да бъдат благоприятстващи фактори за различната изява на кампилобактериозата (Cogan and others 2007).

Стресът може да има подчертан ефект за някои заболявания, включително респираторните инфекции и салмонелозата, която може да се предаде от животните на хората. При едно изследване върху прасета, при увеличаване времето на лишаване от храна са установени промени в микробната чревна екосистема (в цекума се повишава рН), което може да бъде свързано с повишаване в цекума на *Enterobacteriaceae*⁸ - *Salmonella* във фекалиите и може да представлява повишен риск за замърсяване на месото в случай на разкъсване на вътрешните органи (Martin-Pelaez and others 2009).

⁸ Enterobacteriaceae са голямо семейство от Грам-отрицателни бактерии, което включва, заедно с много безвредни симбионти, много от по-познатите патогени като *Salmonella*, *Escherichia coli*, *Yersinia pestis*, *Klebsiella* и *Shigella*. Други болестотворни бактерии в тази фамилия включват *Proteus*, *Enterobacter*, *Serratia* и *Citrobacter*.

Друг пример за такива връзки е изследване върху бройлери във Великобритания, показващо, че голям процент от птици, положителни за *Campylobacter* в цекума, в клиниката се възбращават и бракуват поради инфекция и пододерматит (Bull and others 2008). Мерките за намаляване нивата на *Campylobacter* имат също

позитивен ефект в намаляване появата на пододерматит в изследваните ферми.

Условията, които увреждат благосъстоянието на животните, отрицателно повлияват и тяхното здраве и продуктивност, намаляват качеството на продукцията и по този начин влошават доходността (Velarde and Dalmau 2012).

Рамка 2: Групата Линкс (Links Group)

Групата Линкс е междуведомствена група, която популяризира и подкрепя благосъстоянието и безопасността на уязвими деца, животни и възрастни хора, така че да ги освободи от жестокост и насилие. Основната роля на групата е да установи взаимодействие с други агенции, работещи в тази сфера.

Групата е подготвила наръчник за ветеринарномедицинските специалисти в сътрудничество с Кралския колеж на ветеринарните лекари*, Британската ветеринарна асоциация**, Фондацията за хуманно отношение към животните*** и Медици срещу насилието**** (Links Group 2016). За членовете на ветеринарните екипи се предоставя и обучение (Links Veterinary Initiative Training). В допълнение за хуманните медици са подготвени онлайн тренировъчни курсове да им помогнат в разпознаване на признаците на благосъстояние на животните в случаите, когато в някой дом с насилие се отглеждат и животни.

По-нататъшната работа в сферата ще продължи в следните посоки:

- Преглед на литературата за събиране на наличните доказателства и широко разпространение на такъв документ като отправна точка за разработване на политики;
- Разработване на документ специално за селскостопанските животни подобен на този, който вече беше издаден за домашните любимци;
- Предоставяне на информация/обучение в тази сфера на селскостопанските работници, което да донесе полза в селскостопанските райони;
- Включване на материали и наръчници в учебните програми на ветеринарни и хуманни лекари.

*Royal College of Veterinary Surgeons; **British Veterinary Association; ***Animal Welfare Foundation; ****Medics Against Violence.

Подобряване благосъстоянието на животните – подобрява човешкото благополучие

Доброто благосъстояние на животните се съотнася с доброто благополучие на хората, като това важи както за домашните любимци, така и за селскостопанските и работни животни. Например за селскостопанските и работните животни има доказателства, че намерението на фермерите да третират животните хуманно изключително положително се съотнася в психологическо и социално

отношение (FAWC 2016 непубликувано). Мотивацията на фермера може да бъде търсене на награда или емпатия; обаче мотивацията няма значение за подобренията на благосъстоянието на животните или продуктивността.

„Събирачите на животни⁹” е друга сфера, в която благосъстоянието

⁹ Събирането на животни представлява 'трупане' на голям брой животни като домашни любимци, без те да имат възможност за нормална среда или грижи и докато в същото време собственикът отрича неспособността си да се грижи за тях. Компулсивно трупане може да се характеризира като симптом на

на животните и благополучието на човека са тясно свързани. В повечето случаи това засяга животните компаньони, но може да се отнася и за селскостопанските и работните животни. Да се разпознае и да се третира „събирачеството“ ще помогне да се подобри не само благосъстоянието на събраните животни и ще спре страданието им от занемаряване, но също ще помогне и на самите „събирачи“, тъй като се счита, че „събирачеството“ на животни е свързано с психиатрични проблеми, които имат исторически или настоящи социаликономически корени и дисфункции на менталното здраве (Frost and others 2015, Patroneck 2006).

В тази категория подобряване благосъстоянието на животни и хора могат да се включат още голям брой проблеми, свързани с животните компаньони, като нападенията над селскостопански животни от домашни кучета и поведенческите проблеми, свързани с тревожността от раздяла на домашните любимци (тревожност когато са сами). Наскоро в Обединеното кралство случай с нападение върху стадо овце завърши със смъртта на 116 овце (Anon 2016). Нападенията върху селскостопански животни е проблем на благосъстоянието не само за животните, но и за фермера като директни финансови загуби и емоционални щети; за собственика на кучето – той трябва да се справя с дисстреса и щетите, предизвикани от кучето му; за кучето – ако например се повдигнат обвинения, то може да бъде евтаназирано. Отговорното стопанисване на кучета има положително отражение върху благосъстоянието на хора и животни.

Проблемното поведение, произтичащо от тревожността от раздяла, е значителен проблем за благосъстоянието. Това беше определено като един от осемте приоритета за благосъстоянието на кучетата в Обединеното кралство през 2012 г. (Crispin and others 2012). Отглеждането на животински видове,

които не са пригодени да живеят в изолация може да породи проблемно и нежелано поведение като силна вокализация (лай, вой, скимтене), опити да избягат и разрушителни привички. Това естествено има отрицателно отражение на благосъстоянието и на хора, и на животни. Мерките, които се препоръчват за справяне с този проблем включват изграждане на социални навици и адаптация като част от лечението, провеждано от специалист по поведението на животните (Crispin and others 2012, Blackwell and others 2016).

По-ефикасни мултидисциплинарни подходи

Един обединен и мултидисциплинарен подход би могъл да е по-ефикасен и ефективен. Например показателите за благосъстояние на животните могат да се използват от фермера като знаци дали той успешно се е справил или се е провалил и могат да бъдат използвани да се определи лошото здраве и благосъстояние на фермера. Също така лошото благосъстояние на фермера, отчетено от лекаря, съответно може да показва риск от влошено благосъстояние на животните във фермата. Различни професионални специалисти, като бизнес операторите с храни, държавните инспектори, търговците, ветеринарните лекари, хуманните лекари и гражданите, могат да играят роля в подобряване благосъстоянието и на фермера, и на неговите животни (Devitt and others 2013). Рамка 3 дава пример за междуведомствена работа.

Мултиведомственият подход също е бил обсъждан в миналото в Парламента на Обединеното кралство, като са си дали сметка, че всички агенции, професии и отделни лица, които имат контакт с деца, имат и задължението да ги защитават. Това включва агенции, които работят с животни и тези, които работят със семейства. Беше предложено кръстосано докладване на случаите между агенции, които се занимават с

психично разстройство, а не умишлена жестокост към животните.

Рамка 3: Мултиведомствено проучване на благосъстоянието на животните

Във Великобритания има 3 институции, Агенцията за стандарти по храни (FSA)*, Агенцията за здраве на животни и растения (APHA)** и Общинските власти, отговорни за благосъстоянието на животните от фермата до клането на различни нива. След одита на Европейската комисия през 2015 г., трите институции се събраха заедно и изградиха подобрен механизъм за докладване, така че да подобрят своята координация при проблемите с благосъстоянието на животните по време на транспорт, така че тези проблеми да бъдат по-ефективно проследени и разрешени.

Бъдеща работа в тази сфера:

- По-ефикасно взаимодействие между агенциите може да се използва за други проблеми на благосъстоянието на животните. Структура за изграждане на връзки, планиране и кръстосано докладване между всички отговорни агенции ще помогне за изграждането на подхода „Едно Благосъстояние“.
- Мониторинг на отпадните*** животни като индикатор на благосъстоянието на стадата – това ще изисква сътрудничество между Агенцията за здраве на животни и растения и Националната компания за отпадните животни****;
- Засилване на механизмите за ранно предупреждение на национално ниво за лошо или влошено благосъстояние на фермера и свързаното с това отражение на благосъстоянието на животните във фермата;
- Възможност за предоставяне на специализирана информация и наръчници за държавните и частните ветеринарни лекари и подпомагащите служби.

*Food Standards Agency (FSA); **Animal and Plant Health Agency (APHA); ***технологичен брак; **** National Fallen Stock Company (NFSCo)

По-добър шанс в живота – рехабилитация на хора и задомяване на животни

Програмите, прилагани в затворите и изправителните институции показват, че рехабилитацията на кучета за задомяване е от полза и за животните и за хората. Асистиранията от животни терапии помагат да се изгради у човека самоуважение и намалява повторните престъпления (Jacob 2011).

Навсякъде проектите в развиващите се страни също показват връзки между ежедневието на жените и използването на работни еднокопитни, най-често магарета. Изследванията показват как подобреното благосъстояние на животните и подкрепата, предоставяна от работните магарета може да подобри ежедневието на жените, например транспортиране на фураж и вода за другите животни (Upjohn and Valette 2014). Работните животни също

спестяват време на жените, като им дават възможност да се грижат повече за своите деца и да генерират приходи (Brooke 2014).

Добро благосъстояние на фермера и животните – добра продуктивност на фермата

Благополучието на фермера е директно свързано с благосъстоянието на животните. Продуктивните ферми с добре гледани животни обикновено осигуряват добро благополучие на фермера. Има доказателства, че фермерите считат грижата за собственото си благополучие като най-важен начин да подобрят благосъстоянието на животните; Едно изследване сочи, че дори и това намерение макар и слабо, все пак е положително свързано с показателите за благосъстояние на животните (Kauppinen and others 2013). Благополучието на човека и благосъстоянието на животните могат

да се считат за част от отговорното и устойчиво производство на храна (Рамка 4).

Рамка 4: Мрежата за подкрепа на земеделската общност (FCN)

Мрежата на земеделската общност е национална благотворителна организация, предоставяща пасторална и практическа подкрепа на земеделските стопани и фермерските семейства, страдащи от периоди на стрес и безпокойство, причинени от проблеми в стопанството или в рамките на семейството. Такива въпроси могат да бъдат финансови, бюрократични, свързани с физическо или психическо здраве, затруднения за здравето на животните и хуманното отношение към тях, раздяла или прекратяване на взаимоотношения или несъгласия относно наследяването. Често възниква комбинация от проблеми, които създават привидно непреодолима бариера за напредъка (FCN 2016).

С течение на годините, силни анекдотични доказателства, подкрепени от данните за случаите на FCN, потвърждават, че съществува силна връзка между благосъстоянието на животните и благосъстоянието на земеделските стопани. Така много групи фермери създадоха неформални, но силни работни взаимоотношения с други заинтересовани страни, като Агенцията за здравето на животните и растенията*, компанията „Търговски стандарти“**, Кралското дружество за защита на животните от жестокост*** и практикуващите лекари. Тези взаимоотношения се оказаха взаимноизгодни и доведоха до резултати, които са от полза както за земеделските стопани, така и за животните, като същевременно помагат да се избегнат скъпите и често разрушителни правни интервенции.

Този опит убеди FCN и други, че:

Правителството и неговите агенции могат и трябва да работят още по-тясно със съществуващите мрежи за подпомагане на земеделските стопанства и търговските и професионални организации, за да се улесни ранната намеса във връзка с проблемите на лошото благоденствие на персонала на фермата, което има въздействие върху благосъстоянието на животните;

Мрежите за подкрепа следва да бъдат оправомощени да работят по-тясно заедно, да обменят информация и най-добри практики и да вземат съвместни решения относно това коя агенция ще поеме отговорност за всеки случай;

Трябва да има по-широка публичност на мрежите за подкрепа на различни нива, включително и добри ветеринарни практики.

*Animal and Plant Health Agency (APHA), **Trading Standards, *** Royal Society for the Protection of Animals (RSPCA)

Икономистите се противопоставят с аргументите, че земеделският бизнес има за цел печалба и не гони продуктивност. Те предполагат, че производителите няма да повишават благосъстоянието на животните, дори ако то е силно свързано с резултатите. Донякъде е разбираемо, че индивидуалният бизнес цели увеличаване на печалбата преди продуктивността, но безопасността на храните и устойчивото производство са базисни и определящите политиката

институции трябва да осигурят постигането на максимална продуктивност, за да се постигнат глобалните цели.

Икономистите могат да допринесат в дискусиата за благосъстоянието на животните, в частност как благосъстоянието на хората и животните може да бъде подобро. Икономистите могат да предоставят икономически анализи за ефекта на частните и държавните мерки, свързани с благосъстоянието на

животните, които очевидно се отразяват на човешкото благополучие.

Практическите доказателства сочат, че подобреното благосъстояние на селскостопанските животни дава като резултат изключителна по количество и качество продукция на месо (например избягването на травмите преди клане намалява загубите на трупно месо, тъй като не се налага изрязване на нараняванията и кръвоизливите; грижата за копитното здраве подобрява цялостното здраве на кравите, а здравите крави дават повече и по-добро мляко).

Производителите, търговците и другите бизнес оператори във веригата за производство на храни, все по-добре осъзнават, че загрижеността на потребителите за доброто благосъстояние на животните представлява бизнес възможност, която може печелившо да бъде включена в техните търговски стратегии. Международната финансова корпорация¹⁰ (IFC, Група на Световната банка) признава, че благосъстоянието на животните получава все по-голямо признание като важен елемент от търговските операции с добитък по цял свят. Според Международната финансова корпорация високите стандарти за благосъстояние на животните са важни за увеличаване на бизнес ефективността и печалбата, за посрещане очакванията на потребителя и за задоволяване на вътрешните и международните пазари. Търсенето на продукти, произведени по начин щадящ животните, се повишава с увеличаване на общественото осъзнаване и разбиране на системата за отглеждане на животни и производството на храни. Благосъстоянието на животните е не само въпрос на етика, но също е съществен инструмент да се достигнат и поддържат пазари и всяка система за отглеждане на животни, която печели от устойчиво развитие трябва да повиши благосъстоянието на животните.

Подобрено благосъстояние на животните – адресира бедността и подкрепата в местните общности

Много добре се знае, че където съществува влошено човешко благополучие, там най-често съществува и влошено благосъстояние на животните. Например в страните и регионите с развиващи се икономики.

В Канада приблизително 12 до 19% от бездомните и уязвимите категории хора притежават животно компаньон и изследванията сочат високо ниво на привързаност към животното, както и тенденция за бездомните собственици да поставят нуждите на любимците си преди своите собствени. Животните действат като мотиватор за положителни промени в поведението на техните обгрижващи ги хора.

В развиващите се страни проведените изследвания показват зависимост на цели семейства от приходите, генерирани от едно единствено работещо животно (кон, магаре) и последствията за благополучието на хората при загуба или сериозно нараняване/заболяване на животното.

Публикациите на мулти-ведомствени групи препоръчват, че благосъстоянието на животните, включително тяхното здраве трябва да бъдат съществена част във всички програми за обществено развитие, в частност в селскостопанските райони на развиващите се страни, където хората зависят пряко от отглеждането на животни. Включването на благосъстоянието на животните като част от общите програми за подобряване на живота, се счита ключово за успеха и развитието.

Организацията за прехрана и земеделие на Обединените нации (FAO) също признава, че благосъстоянието на животните и човека са в тясна връзка. В много региони сигурността на снабдяване на хората с храна зависи от благосъстоянието на животните и обратното, тяхното благосъстояние зависи от грижата и храната, която

¹⁰ The International Finance Corporation (IFC, World Bank Group)

получават. Огромното повишаване на производство на животни през последните десетилетия повдигна множество етични въпроси, включително загриженост за благосъстоянието на животните, които трябва да бъдат обмислени едновременно с устойчивото опазване на околната среда и сигурният достъп до храна.

Подобрено благосъстояние на животните – подобрена хранителна сигурност¹¹ и устойчивост

Развиващите се общности, които се грижат за своите животни помагат да се осигури непрекъснатост на фермерството и повишаване достъпността на продуктите от животински произход, но има и множество социални въпроси, климатични промени, устойчивост на животновъдството и справяне с бедствията. Общности, които поставят приоритет на устойчивостта, би следвало също така да прилагат мерки за защита на почвите и водите, за разширяване на биоразнообразието, да въвеждат местни източници на храна, да установят местни схеми за енергия, която не отделя въглероден двуокис и ниско енергийно строителство и да създават общностни инициативи за устойчиви партньорства.

Благосъстоянието на животните е широко прието сред европейските жители като „публично добро” и се счита за необходим елемент за устойчиво производство на храни от животински произход.

Повишено биоразнообразие – подобро човешко благополучие

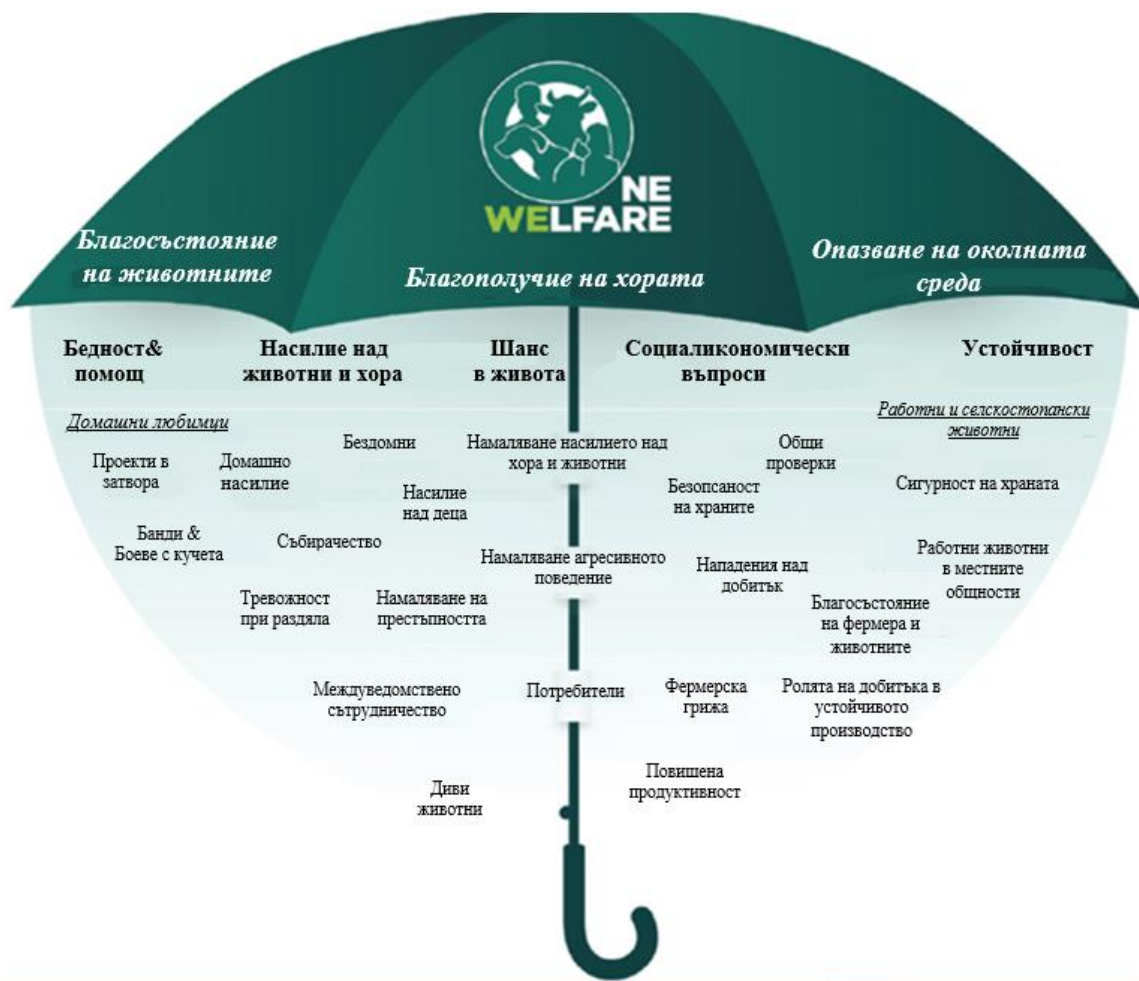
Въпросите за опазване на околната среда също допринасят за концепцията „Едно Благосъстояние“. Изследванията сочат, че например повишеният брой диви птици в дадена територия има положително отражение върху човешкото благополучие в тази територия. Обратно, загубата на биоразнообразие може да има тежки,

вредни последствия за човешкото благополучие. Намаляване на биоразнообразието може да допринесе за възникването или повторната поява на инфекциозни болести и промени в екосистемите с отражение върху човешкото здраве и благополучие, климатични промени и миграция от селските към градските територии. Специално могат да се посочат болестите бяс и лаймска болест, показващи застъпването с концепцията „Едно Здраве“.

Заклучения и изводи за благосъстоянието на животните

Професионалистите, работещи в областта на благосъстоянието на животните (и хуманното отношение към животните), обикновено разглеждат **човешкото благоденствие заедно с това на животните**. Например, ветеринарните лекари на домашни любимци популяризират връзката между хората и животните, държавните ветеринарни лекари пазят общественото здраве и осигуряват безопасността на храните както за хората, така и за животните, а ветеринарните учени изследователи работят едновременно за здравето и благосъстоянието на хората и животните. Подходът „Едно Благосъстояние“ включва тази мисия (Colonius and Earley 2013). Даването на име на този подход помага на тези, които не са толкова запознати с тези връзки, да разпознаят и признаят, че съществуват такива връзки (фиг. 5).

¹¹ Хранителната сигурност е условие, свързано с доставката на храна и достъпа на хората до нея. Да не се бърка с безопасността на храните.

Фиг. 5: Подходът „Едно Благосъстояние“ помага да се разпознаят връзките, които съществуват между различните сектори. Дизайн на Р. Хелд

Концепцията „Едно Благосъстояние“ наскоро беше представена в Обединеното кралство на редица ключови заинтересовани страни (García-Pinillos и други 2015 г.). Като цяло има широка подкрепа за използването на тази концепция заедно с тази на „Едно Здраве“. Други учени вече предложиха да се възприеме концепцията за „Едно Благосъстояние“ (Waran 2012, Jordan and Lem 2014, Colonius and Earley 2013), което показва, че е налице **глобален интерес** за разработването ѝ. Обявяването на предстоящата 1-ва Международна конференция за „Едно Благосъстояние“ по време на 3-тата среща на високо равнище „Едно Здраве, Една Планета, Едно Бъдеще“ през 2015 г. (GRF Davos 2015) и по време на 4-тата Глобална конференция на ОИЕ относно програмата за хуманно отношение към животните, в която се проведеха две пленарни сесии на тема „Едно

Благосъстояние“ (ОИЕ 2016с) са доказателство за това.

Сегашното познание за благосъстоянието на животните е достатъчно солидно, за да може концепцията за „Едно Благосъстояние“ да се развива самостоятелно; За предпочитане е обаче **интегриран подход**, за да се постигне максимална ефективност и подобрения. Съвместен подход за много по-широко разпространение на ползите, които благосъстоянието на животните носи за обществото и използването заедно на концепциите за „Едно Благосъстояние“ и „Едно Здраве“ ще насърчи това взаимодействие.

Например, по-мощните обществени проекти биха могли да ползват едновременно „Едно Здраве“ и „Едно Благосъстояние“. Те вече показваха как ветеринарните специалисти могат да изпитат

значителната и реципрочна мощ на силната връзка между хората и техните домашни любимци. През обектива на двата подхода „Едно Здраве“ и „Едно Благосъстояние“, повишената съпричастност, състрадание и настойчивостта на ветеринарните професионалисти биха могли да доведат до подобряване на хуманното отношение и благосъстоянието на животните и хората и по този начин до подобряване на здравето на общността. Тези обществени проекти включват на ниво общност интегриране и сътрудничество на ветеринарните екипи с работниците от социалните служби и специалистите по здравни грижи (лекари, рехабилитатори, медицински сестри, акушерки и др.). Този екипен подход служи за подобряване на здравето и благосъстоянието на хората и животните съвместно, което доказва, че ветеринарната помощ може да служи като пряк път за подобряване на предоставянето на здравни и социални услуги за населението, особено на по-уязвимите групи (Jordan and Lem 2014).

Като цяло **международното признание и въвеждането на концепция за „Едно Благосъстояние“** ще повиши за всички ползите от подобряването на благосъстоянието на животните, ще допринесе за укрепване на текущите проекти и за улесняване на идентифицирането на проектите, при които подобренията в благосъстояние на животните, ще добавят повече ползи за обществото. Подходът „Едно Благосъстояние“ ще спомогне за подобряване на разбирането на хората за ползите от хуманното отношение към животните, които понякога могат да са трудно разпознаваеми на пръв поглед, особено за подобряване на благополучието на хората.

Интердисциплинарният подход към човешкото, животинското и социалното благосъстояние е от решаващо значение за по-нататъшния напредък на науката за благосъстоянието (Colonus and Earley 2013).

Приемането на „Едно Благосъстояние“ в рамките на научноизследователската общност ще позволи ясно да се диференцират резултатите от научните изследвания, които показват благоприятното въздействие на подобреното благосъстояние на животните върху благополучието на хората. Подходът „Едно Благосъстояние“ (където благосъстоянието и хуманното отношение към животните добавя стойност към по-широки обществени области) може би вече съществува в редица проучвания; събирането на доказателства за тази статия обаче показва, че е много трудно да се извърши търсене, за да се идентифицират документи, в които подобреното благосъстояние на животните добавя стойност към други области. Използването на подхода „Едно Благосъстояние“ **ще позволи по-добро разбиране на прякото и косвеното отражение в обществото на изследванията на благосъстоянието на животните.** Също така би позволило проучванията в тази област да бъдат лесно идентифицирани и ще се улесни стратегическото планиране на бъдещи изследвания и/или мерки, които ще бъдат от полза както за хората, така и за животните.

Това би могло да бъде улеснено от изследователите, като използват ключовата дума #onewelfare# - #едноблагосъстояние#, което ще позволи на другите да намерят лесно документите, които изследват добавената стойност на дадено изследване в областта на благосъстоянието и благополучието в мултидисциплинарните проекти. Това вече се случва в сферата на „Едно Здраве“ и въздействието продължава да расте; Допълвайки това с „Едно Благосъстояние“, ще разкрие допълнителен потенциал за кръстосано сътрудничество и подобрена ефективност в съответните области.

Разработването на стратегическа пътна карта и проучването на възможности за подходящи платформи за обмен на

знания следва да бъде една от следващите стъпки. Беше предложено създаването на електронна Платформа за „Едно Благосъстояние“ (García Pinillos и други 2016). Подобен сайт с връзки към по-специализирани области, например с уебсайта на The Links Group (Links Group 2016), може да направи

един работещ и полезен модел. Възможно е също така да бъде създаден тематичен сайт на Уикипедия, където авторите могат да качват собствени практически примери или научни статии (R. Held 2016, лична комуникация).

Източник:

One Welfare – a platform for improving human and animal welfare

R. García Pinillos, M. C. Appleby, X. Manteca, F. Scott-Park, C. Smith and A. Velarde

doi: 10.1136/vr.i5470 Veterinary Record 2016 179: 412-413

Актуализирана информация и услуги можете да намерите на адрес:

<http://veterinaryrecord.bmj.com/content/179/16/412>

<http://www.onewelfareworld.org/publications.html>

Изготвил превода:

д-р Мадлен Василева

главен експерт

Център за оценка на риска по хранителната верига

16.06.2017 г.